

Lokalhistorisk forening for Hønderhald

Årsskrift 2006

*Den 1. juni 2006 drog 31 forventningsfulde medlemmer af foreningen
på en uforglemmelig tur til Berlin.*

Sønderhald Egnsarkiv

Elmelundsvej 11, Øster Alling, 8963 Auning

Tlf. 86 48 37 84 . E-mail: sonderhaldegnsarkiv@mail.dk

Åbningstid: Mandag kl. 15-21.

Nærværende årsskrift for 2006 er trykt i 500 eksemplarer og udgivet af Lokalthistorisk Forening for Sønderhald og Sønderhald Egnsarkiv, Elmelundsvej 11, Øster Alling, 8963 Auning.

Eftertryk af årsskriftet - helt eller delvis - kun tilladt med udgiverens tilladelse.

Fremstilling: PrinfoDjurs, tlf. 86 48 36 33.

Ansv. for årsskriftet:

Hanne Byriel, Kirkevej 14, 8963 Auning, tlf. 86 49 50 69.

Ekspedition:

Helga Sørensen, Årlev, 8900 Randers, tlf. 86 49 13 40.

Ekstra eksemplarer af årsskriftet 2006 kan købes for 60 kr. pr. stk.

Overskudseksemplarer af skrifter fra 1978-2005 fås for 20 kr. pr. stk.

Hele sættet af ældre skrifter kan erhverves for 10 kr. pr. stk.

ISSN 0109-4017

INDHOLDSFORTEGNELSE

Turen til Berlin	3
Forord	4
Laust Nielsen, Tværsige	6
Har en idrætsforening betydning for lokalsamfundet?	14
Volk Mølle bakker	20
Formandens beretning	38

Berlin

AF WALLIN FEDER

Den 1. juni 2006 drog 31 forventningsfulde medlemmer af foreningen på en uforglemmelig tur til Berlin. Turen var tilrettelagt af UNITAS med Jens Chr. Andersen og hans kone Karen som meget kompetente rejseledere.

Man kan roligt kalde Berlin for dramaernes storby, og oplevelsen af kontrasten mellem fortid og nutid finder man ikke mere intens end her. Her hvor historien – krigen, muren, DDR-tiden – side om side med den ultra-moderne profil er blomstret op af asken siden murens fald for 15 år siden.

Vi boede på et dejlig hotel nær Kurfyrstedamm, og blev præsenteret for alle de store seværdigheder, bl.a. Tiergarten, Sejrssøjlen, Brandenburger Tor, Alexanderplatz, Den Danske Ambassade og det nye Jødiske mindesmærke. I det gamle Østberlin og Potsdam besøgte vi Wannsee, Cicilienhof, Sans Souice og det store Olympiske Stadion.

Den nye imponerende Rigsdagsbygning samt Gedächtniskirche samt en dejlig sejltur på floden Spree nåede vi også. På hjemturen besøgte vi Schwerin og Schwerin Slot hvor Dronning Alexandrine havde sin opvækst.

Det var en rejse der var rig på oplevelser – ikke alene i form af oplevelser og spændende indtryk fra de ting vi så og oplevede, men også gennem hyggeligt og positiv samvær, ikke mindst om aftenen hvor vi var sammen og spiste på nogle rigtig spændende steder, bl.a. på Zitadellet, en 1500 år gammel middelalderborg med et særpræget miljø og spændende underholdning. I en af byens ældste restauranter, Julchen Hoppe fik vi helstegt pattegris og også restauranten i det 368 meter høje Fjernsynstårn fik vi en uforglemmelig oplevelse.

Mandag aften var vi tilbage igen, godt trætte og fyldt med gode oplevelser og indtryk.

Tak til deltagerne for en dejlig tur.

Forord

AF TOM BYTOFT

Hvis vi vil kende fremtiden, bør vi interessere os for fortiden.

Jeg har været så heldig at jeg har fået lov til at opleve et rigtigt stykke spændende Danmarks historie, ikke af den slags som vi jo alle er en del af, hver dag, men den helt igennem historiske oplevelse som den største omlægning af det danske kommunale landskab er netop i disse år.

Da jeg i 1966 flyttede til Auning som lokal redaktørens søn, oplevede jeg hvordan det daværende kommunale arbejde fungerede, min far var som den lokale presse ikke kun den der refererede far den lokale politiske arena, han var også en del af den, jeg husker utallige møder hvor forskellige politiske aktører sad på min fars kontor, og næsten forhandlede om hvordan de skulle tilrettelægge kommunes udvikling, og gerne på en sådan måde, at den lokale redaktør skrev rigtigt pænt om det på de lokale sider. Jeg har gentagne gange set hvordan min far skrev de politiske indlæg og taler for forskellige politikere, og ofte både for den ene og den anden side af salen.

Når jeg efter disse mange år nu selv sider som politik er der meget af denne historie jeg har fundet den fornuftigt at tage med ind i mit poli-

tiske virke. Jeg fandt det vigtigt at vi fandt sammen med ligestillede i den nye kommune sammenlægning, og jeg var både glad og stolt da det lykkedes mig sammen med en række andre politikere at fremprovokere en folkeafstemning om hvor vi som borgere i mit lokale område skulle høre hjemme, ikke blot af politiske årsager, men ved at lytte til hvad den enkelte borger mente, ved ikke nødvendigvis at være den "rene" parti politiker, men ved at tage sit udgangspunkt i hvad den lokale befolkning finder rigtigst og bedst for netop deres hverdag, og deres følelser for hvad der og mest rigtigst for at bevare de værdier som netop de finder vigtige.

Nu er vi midt i en ny tid, en tid hvor Sønderhald kommune er historie, og hvor Norddjurs kommune er nutiden, og dermed også fremtiden.

Jeg er glad for at en fremsynet bestyrelse, med rod i fortiden, valgte at bevare lokalhistorisk forening med udgangspunkt i gammel Sønderhald. Det er netop i disse år fremtiden skal sikres, og i den forbindelse er det utroligt vigtigt, at vi kender historien, og ikke mindst de normer og værdier, der indtil nu har knyttet et godt og spændende lokal samfund sammen, det er vigtigt at vi husker at tage det bedste fra de gamle kommuner med os ind i det nye, det er vigtigt at vi lærer af de fejltagelser der skete i de gamle kommuner, og at vi ikke gentager det som ikke var med til at gøre det lokale demokrati stærkere og bedre.

Jeg er af den faste overbevisning at et godt lokalt historisk arkiv, en forening der sikrer os historien, og dokumenter det skete, er et godt fundament for en fremtidig kommune. Det er vigtigt at vi sikrer den viden og de dokumenter der har gjort os til det vi er i dag, - og at fremtiden kan se tilbage på hvordan vores demokrati kommer til at virke, så det ikke alene sker på lokal redaktørens kontor, men i en åben - ærlig og demokratisk proces.

Vi er en ny kommune, og et nyt lokal historisk fællesskab vil blive opbygget, men kun ved at huske vore aner, og forstå fortiden, vil vi kunne bygge fremtiden.

Til sidst vil jeg gerne udtrykke min glæde ved arkivets nye placering, lokalt og i en af vore landsbyer. Jeg er sikker på at også dette er med til at sikre det nødvendige frivillige og lokale arrangement i foreningens fremtid, så tillykke med det.

Laust Nielsen, Tværsige

AF WALLIN FEDER

Støttet af sin hustru Kristine nåede han at hjælpe mange syge mennesker. I taknemlighed er denne sten rejst på hans 89-års fødselsdag den 13. maj 1956.

Således står der på mindestenen på hjørnet af Stadionalle/Sdr. Fællevej, i øvrigt den eneste mindesten der findes i Auning Sogn.

Mange år er gået siden stenen rejstes, men hvor mange af de mange mennesker der hver dag går forbi for at komme i Hallen, ved mon hvorfor der står et minde lige her over

”Den kloge mand i Auning”

Laust Nielsen boede på Tværsige, og på vejen forbi hvor stenen nu står kom hver dag en masse mennesker for at få afhjulpethelbredsmæssige skavanker.

Med selvstudium fra ungdommens dage i diverse lægebøger og sine hænders magiske evner var han i stand til at helbrede mange forskellige sygdomme. Med sine enestående evner til at finde sygdommens årsag kunne han med et enkelt tryk eller vridning efterfulgt af massage helbrede mange af de for længst opgivne tilfælde af knoglemæssige sygdomme. Var det eksem eller anden form for udslæt kunne han med sine hjemmelavede salver, udvundet af planter og rødder, på kort tid få bugt med også de gener.

Rygtet om den kloge mands evner var efterhånden nået rundt i det ganske land og også til vore nabolande, så hver dag kom der mange mennesker både med tog og i biler for at blive hjulpet. Hver dag var der konsultationstid fra kl. 7 – 11, men allerede ved 5 tiden om morgenen holdt de første på pladsen uden for huset.

Hustruen Kristine modtog patienterne, og sørgede senere for afregning for behandlingen. Afregningen der jo var "frivillig", prægedes af en speciel indstilling til den enkeltes økonomi, lokalforhold eller fælles interesser. Var patienten selv kørendes langvejs fra og anedes en god økonomi, måtte disse "spyte i bøssen", mens mindrebemidlede og lokalbefolkningen kun betalte udgifterne til salve.

Hvorfor kom dette usædvanlige par nu til at bo i Auning, hvad var hans baggrund og hvor kom de fra?

Laust blev født den 13. maj 1867 i et husmandshjem på Sparkær Mark. Hjemmet, som forældrene stiftede i 1863, bar præg af at faderen havde været indkaldt som soldat under krigen, mens moderen klarede hjemmet helt alene. Da krigen var slut vendte faderen hjem og sammen begyndte de at få ejendommen på fode. Moderen var kendt med fremstillingen af jydepotter, og søgte med denne håndtering at bidrage til udkommet. Med tiden fødtes og opvoksede en børneflokk af hvilken Laust var den næstældste. Da en ældre søster døde var han den ældste i flokken, og da han var 15 år døde faderen.

Laust påtog sig nu opgaven at være sin moders støtte og trofaste hjælper i de kommende år og tit i faderens sted for sine små søskende.

Moderen havde også brug for den hjælp, for 2 måneder efter faderens død nedkom hun med tvillinger. Den ene døde, men der blev dog en mund mere at mætte nu.

Laust fik tidlig lært at elske sit lille hjem og at vise kærligheden i gerning. Han kom også til at elske sangen "Jeg er en simpel bondemand". Den fik ham til at lukke øjnene op for naturen og fuglesangen der fik

ham til at synge med når han gik bag ploven. Til at begynde med har det nok knebet for den unge mand at holde ploven i furen, men når dagen var forbi og han mærkede trætheden i kroppen, følte han sig glad og fri efter veludført gerning. Sindet var let, og han følte sikkert heller ikke trangten til at bytte tilværelsen med nogen mand på jord. Han gjorde hvad han kunne for sin mor og sine søskende.

For at hjælpe på indtjeningen var han sammen med moderen kirkebetjent i den nærliggende Nr. Borris gl. kirke. Om vinteren fyrede han i kirken og ringede solen op og ned hver dag året rundet, mens moderen sørgede for rengøringen.

I disse ungdomsår i hjemmet sammen med en god og forstående mor har Laust haft lejlighed til at indleve sig i den tids åndelige rørelser. Der var i hjemmet den skik, at om søndagen lavedes kun det nødvendige arbejde, og når Laust havde været i kirken og forberedt gudstjenesten og ringet med klokken, fulgte mor og børn efter for at deltage i gudstjenesten. Men også i ungdommens interesser førte han an i sin hjemegn. I 1888 deltog han på Salling Højskole i undervisningskursus i svensk gymnastik, siden i et almindeligt højskolekursus.

Om aftenen samlede han egnens unge til gymnastik og idræt om aftenen, og nogle aftener om ugen underviste han drengene i husflid. Hos Ritmester Rahbech på Bakkegården mødte han sammen med en del andre udvalgte unge for at blive undervist i landmåling og nivellering.

Men så skete det der kan revolutionere en ung mands tilværelse. Der kom en Kristine "øster fræ" for at tjene på en gård i sognet. En gymnastiklærer var jo ikke noget helt almindeligt i de tider, så det varede ikke længe før Kristine fik øje på Laust og syntes han lige var en karl efter hendes smag. På den anden side var Laust heller ikke sen til at opdage at Kristine var den rigtige pige for ham. Og så gik det som det skulle. De bestemte sig for sammen at ville være sammen og dele de kår livet ville give dem. Kristine syntes det var på tide at Laust kom hjemmefra, og yngre søskende måtte nu hjælpe moderen mens Laust rejste ud for at finde et sted hvor parret kunne slå sig ned.

I de store tørvemoser på Sparkær egnen var der mange beskæftiget og her havde Laust også haft arbejde, så han havde et godt kendskab til tørveindustrien, navnlig ved selvlærd snilde at holde redskaber og maskiner ved lige. Det var derfor nærliggende at finde arbejde i tørveindustrien.

Ved Hvidmose station hvor der også lavedes tørv boede der en morbror og han overlod den unge mand et stykke hedejord. Her brændte de lyn-gen af, jorden bragtes i kultur og et lille hus blev bygget.

Kristine fulgte udviklingen med interesse, men de syntes ikke særlig for-hastede med at sætte bo. Andre fandt de lige så godt kunne slå sig sam-men først som sidst. Kristine havde plads i sognets præstegård i Sahl. Præsten selv var forlovet, men kunne heller ikke bestemme sig for at blive gift. Omsider meddelte han Kristine, at "nu gifter vi os" og nu synes jeg i skulle gøre det samme. Laustes morbror tilbød at holde brylluppet, en snedker lavede brudesengen, så nu var de også klar til at vove springet. Parret viedes i Sahl kirke i 1894. Et tre dages bryllup blev holdt hos mor-broderen, hvorefter en ny tilværelse begyndte i det lille hjem på heden. Laust virkede mest i sit indrettede maskinværksted, i fritiden dyrkedes jorden med kartofler og andre afgrøder. Der blev anskaffet en ko og et par grise, så den unge husmor havde en besætning at passe. Det meste af koens mælk solgte hun som børnemælk til arbejderhjemmene ved stationen.

Teltpælene flyttes til Pindstrup

Efter 7 års ophold i Vestjylland sker en ny omvæltning i deres tilværelse. Familien der nu var forøget med to børn, flytter til Pindstrup. Pindstrup mose ejedes dengang af et konsortium fra egnen omkring Viborg. De havde industrielle planer med mosen. Bl.a. den at omforme tørvenes energi til elektricitet, og muligvis var der også planer om anlæg af et glasværk. Under alle omstændigheder skulle der fremstilles tørv, og en

mand til at forestå denne side af sagen savnedes. En af ejerne kendte Laust Nielsen som den alsidige kyndige tørvemand og det lykkedes at få ham til at overtage hvervet som bestyrer af mosen, og hertil kom familien i marts 1901.

Lidt uden for Pindstrup ud mod mosen ligger et bebygget jordstykke der kaldes "Hålen". Denne ejendom hørte til mosen og det blev nu mosefolkenes fremtidige hjem.

Efter kort tid blev tankerne om industriel virksomhed opgivet og konsortiet ønskede at sælge mosen, og de fandt at bestyrerparret burde overtage stedet, nu de var blevet indarbejdet på stedet. De fik det hele overdraget på favorable vilkår, og således gik det til at familien knyttedes med faste bånd til egnen.

Nu kom der en meget virksom arbejdsperiode, for, for uden at eksistere stræbtes jo mod at få købesummen betalt. Om sommeren begyndte arbejdsdagen ved solopgang med forberedelser til dagens program. Var der noget i stykker ved maskiner og redskaber måtte det jo ordnes inden arbejderne mødte. Hjemme havde Kristine sine opgaver at varetage inden hun også kunne være klar til at "gå i tørvane".

Her på Hålen blev familien boende til omkring 1913. Da blev Tværsige gårdens forpagtning ledig. Om det var jægerblodet i Laust der fristede til overtagelse af denne forpagtning med et areal af næsten 200 tdr. land vides ikke, men mosen og Hålen blev solgt. På sin vis blev dette skridt måske fortrudt, for Laust erkender senere, at han ikke var så klog at han forudså 2. verdenskrigs udbrud med dyrtid etc. Havde han beholdt mosen et par år længere kunne han være blevet kapitalist. Men hverken han eller Kristine hængte med hovedet for det. Penge har aldrig for dem været det vigtigste i livet.

På Tværsige gården blev de til 1925 da deres eneste søn overtog forpagtningen. Selv købte de det nærliggende husmandssted hvor de indrettede sig for at tilbringe alderdommen. Hvorledes det gik er jo antydnet i indledningen, men havde de ikke haft travlt før, så fik de det nu.

Men hvad med "Klogskaben"?

Laust blev engang spurgt om det var rigtigt at han engang var begyndt at læse til læge, men opgav det på halvvejen. - Nej svarede Laust hovedrystende. En anden gang blev han spurgt om hvordan han var kommet ind i alt det med at hjælpe folk af med forskellige skavanker. Hertil svarede han - fra jeg var dreng har jeg haft interesse for at beskæftige mig med det menneskelige legeme og dets svagheder. Ikke mange drenge

nærer sådanne interesser, så mon det ikke også har været medfødte interesser og evner der har gjort sig gældende. Hvis der har været interesse for at læse og studere, så har forholdene nok været således at der ikke har været råd, og tilmed meldte der sig jo andre opgaver for den store knægt da hans far døde. Engang blev han også spurgt om han havde læst sig til sine kundskaber. Svaret lød – Man kan læse *om* noget, men ikke *til*

noget, men når man opholder sig herude på landet har man jo tid til at tænke sig om. Gør man det får man et lille begreb om hvor snublende ligetil og simpelt det hele er. Vi opstår af jord, og så er det da naturligt at jorden også frembringer planter der er i stand til at helbrede os. Vi består af kød og blod, og så er det jo ikke så mærkeligt at en sund og uhæmmet blodcirkulation er en af de vigtigste betingelser for at vi kan befinde os godt. Gennem massage kan man helbrede lammede og svækkede steder ved at styrke blodcirkulationen hvis man forstår at føle sig til hvor det er galt.

Mange har undret sig over at det først var i en moden alder han rigtig begyndte med at være "klog mand". Det passer heller ikke helt, om end det var i en ringere grad i de yngre dage. Til at begynde med har det stået i første række at skaffe til det daglige udkomme.

Hvor tidligt det begyndte fortæller flg. lille historie. Da han endnu som ung opholdt sig i Sparkær, blev der en aften en voldsom snestorm. Præsten fra Tårup var på besøg på Bakkegården i Sparkær. Vejret var så voldsomt at det var vanskeligt for præsten at køre alene hjem, så Ritmesteren bad Laust om at følge præsten hjem. Præsten kom godt hjem og Laust begav tilbage mod Sparkær. Undervejs passerede han et husmandssted hvor han bemærkede en mand fare frem og tilbage med en lygte i hånden. Laust gik ind til manden og spurgte om der var noget galt. Åh, ja var svaret. Min svigermor har lige siddet og spist og hun må have gabt så højt at kæben er gået af led, og hun sidder og gaber endnu. Nu ved jeg ikke hvad jeg skal gøre, for det er jo ikke et vejr at hente doktoren i. Ved du hvad, sagde Laust. Du skal gå ind og give hende en ordentlig lussing, og så se tiden an. Manden fulgte rådet, og svigermoderens kæber gik straks i led igen. Og dermed var Laust Nielsens anerkendelse som klog mand i sin hjemegn en kendsgerning.

Selv om det var det daglige udkomme der stod først i de yngre år, findes der dog træk der røber hans lidenskab efter at skaffe sig kundskaber. Følgende lille historie viser det tydeligt. En gang skulle de rejse med toget for at besøge Kristines hjem i Foulum. De var nået til Randers, og mens de ventede på toget videre, fik Laust i en boghandel øje på en bog om lægevesen. Bogen måtte købes, den chance kunne han ikke lade gå fra sig, men derved var der ikke flere rejsepenge, så man måtte tage en returbillet til Pindstrup. Rejsen blev ikke længere end til Randers, men Laust fik sin bog.

Når han i ungdomsårene omfattede gymnastikken med interesse, var det for at hjælpe ungdommen til en sund sjæl i et sundt legeme. I tørve-moserne hjalp han også hvis en af arbejderne kom til skade, og det har givet ham en masse erfaringer. Og på den måde søgte også flere og flere af den lokale befolkning hjælp hos Laust når de var kommet til skade. Populariteten tog dog først rigtig fart efter at de flyttede fra Tvær-sige-gården og nu først fik god tid til at hellige sig evnerne for at helbrede.

Mange andre interesser optog også Laust Nielsen. I hele livet virkede han for afholdssagen, var aktiv i sangforeninger, dilettantforeninger og skytte-gymnastik og idrætsforeninger. Interessen for det kirkelige og religiøse, som han havde med fra barndommen, beholdt han også hele livet.

Meget særprægede var de to ældre mennesker på flere måder. Således blev en gæst budt til bords til aftenspisningen der bestod af te og hjemmebagt franskrød med honning. Parret tog sig hver en snaps, mens Laust til gæsten sagde; "Som du ved er jeg afholdsmand og må derfor ikke byde spiritus, men kun nyde, - men når du kommer hjem skal du tage en snaps, for det er godt for dit helbred."

Når drengene fra Auning hver år til fastelavn gik ud som soldater og sang ved husene, var det et meget yndet sted at komme, for alle fik en fastelavnsbolle, og når alle sangene var sunget blev der givet 50 kr. til festen om aftenen. Det var mange penge dengang. Nej, Laust Nielsen var ikke nærig, hvad jeg også selv oplevede mange gange. Som dreng var jeg bybud i Auning, og drikkepengene var normalt en 25 øre, men på Tvær-sige var det altid 5 kr.

At Laust Nielsen var landskendt og huskes af mange endnu i dag, vidner mange udtalelser om. Når man fortæller andre at man kommer fra Auning, så er bemærkningen som regel: Det var der i havde "Den kloge mand" som også har hjulpet en jeg kendte.

Laust Nielsen døde den 15. april 1955, 88 år gammel og knap et halvt år senere, den 2. september fulgte Kristine ham, 85 år gammel. Begge ligger begravet på Auning Kirkegård.

*Kilder: E. Thuesen Johansen bog:
Ohning gu' bejrét og jubilæumsskrift fra 1937.*

Har en idrætsforening betydning for et lokalsamfund

- en analyse af Øster Alling Idrætsforenings
blad gennem et kvart århundrede

AF ORLA LUND

I en ubrudt periode på 33 år har Øster Alling Idrætsforening udsendt et klubblad. Det første nummer så dagens lys i 1975.

Det første blad var på 4 sider. Trykt på en duplikator, som nutidens unge, nok slet ikke kender til! Der er lysår til forskel fra dette første nr. hvor man jo ikke havde de muligheder som computerteknologien har åbnet op for. Det er lidt af et særsyn at man i en ubrudt periode på 32 år har kunnet udgive et blad, når man tager i betragtning at det udelukkende hviler på frivillig arbejdskraft.

Dette giver en uvurderlig mulighed for at få et indblik i hvilken betydning idrætsforeningen har haft på lokalsamfundet i denne periode, som jeg har begrænset til at udstrække sig fra 1975 til 2000. I de forudgående 87 år havde der ikke været bladdrift i idrætsforeningen. Bladet, der så dagens lys i 1975, var et medlemsblad, som skulle udkomme hvert kvartal og skulle orientere om foreningens aktiviteter, og i det omfang det var muligt at optage indlæg fra læserne. Foreningen havde fodboldudvalg, gymnastikudvalg, bordtennisudvalg, håndboldudvalg og atletikudvalg. Fodbold-, gymnastik- og håndboldudvalg er gennemgående udvalg gennem årene.

Hvordan har bladet tilpasset sig udviklingen?

Det første blad var som nævnt et medlemsblad og fremstod temmelig amatøragtigt. Allerede nr. 3 blad i 1975 indeholdt enkelte illustrationer. Dette skyldtes at der på stedet, hvor det blev fremstillet, kom en stencilbrænder. Et kæmpemæssigt teknologisk fremskridt på daværende tidspunkt. Da første nr. af 2. årgang af bladet kommer indeholder det endnu en nyskabelse. Bladet kommer nu til alle husstande i postdistriktet - 350 husstande. Det hedder nu et orienteringsblad og har fortrykt bladhoved, og som noget helt nyt indeholder det annoncer: 7, to-spalteannoncer til 75 kr. årligt og 10 en-spalteannoncer til 35 kr. årligt. Af disse 17 annoncer var de 10 lokale. I 1986 var der 30 annoncer i bladet heraf 13 lokale. I 1996 30 annoncer heraf 8 lokale. I 2006 26 annoncer heraf 4 lokale. Udviklingstendenserne i form af forretnings- og virksomhedsophør i Øster Alling. Den voldsomme udvikling af erhvervs- og handelslivet i Auning, samt fremkomsten af en mere varieret virksomhedskultur på bekostning af mere traditionelle fremstillingsvirksomheder kan også aflæses af annoncerne. Annonceindtægterne har været forudsætningen for bladets overlevelse som husstandsomdelt blad.

Medlemsblad for
Øster-Alling
Idrætsforening

1. årgang nr. 1 1975

ØSTER-ALLING IDRÆTSFORENING prøver igen at forny sig, idet der hvert kvartal vil blive udgivet et medlemsblad, som vedlægges girokortet. Vi håber bladet vil blive modtaget som en orientering til medlemmer og forældre - desuden kan der, idet omfang det er muligt, optages indlæg fra læserne.

Bestyrelsen har netop på det månedlige bestyrelsesmøde, fastsat sommerfesten 1975, til den 8. juni, og det er vort håb, at arrangementet vil blive en fortsættelse af sidste års vellykkede sommerfest. Programmet er endnu ikke fastlagt, men de mange ryttere der er på egnen, kan godt indlede træningen til årets ringridning - og er der andre ønsker om arrangementer, så lad os høre om det i god tid.

Vi har invitation fra vore 2 vennskabsbyer i Norge, om besøg i forbindelse med Skt. Hans. Interesserede må allerede nu henvende sig til formanden. Opkrævning over giro, er kommet for at blive, opstår der problemer, så ring til os om det. Det skal bemærkes, at man aldrig kan tilælde

Øster Alling Idrætsforening
Indhold: www.osterallding.dk
ØAI's net portal: www.ostal-alling.dk

NR: 3
33. ÅRGANG dec. 2006

Årets lederpokal 2006

Sparekassen støtter dig og din sport...

Er du aktiv i Øster Alling Idrætsforening? Så er du velkommen til at kontakte Sparekassen Østjylland.

SPAREKASSEN ØSTJYLLAND

Kontakt på: www.sparekassen.dk og 86 96 96 96

Det ses tydeligt hvilken forskel der er på teknikken i 1975 og 2006!!

I 1978 ser endnu en nyskabelse verden. Billeder i bladet! En artikel fra undertegnede om et besøg i Øster Allings venskabsforbindelse i Øyer i Norge, har man forsynet med et billede af Øyer skolemusikkorps på besøg i Øster Alling! Det er tydeligt at den elektriske skrivemaskine har holdt sit indtog og bladet ikke trykkes på duplikator. Fra 1984 udkommer bladet med farvet omslag og kalder sig nu ØAI Nyt – orienteringsblad for Øster Alling Idrætsforening. Fra november 1989 ændres det til ØAI Nyt og fra august 1997 hedder det ØAI Bladet, hvilket stadig er dets navn. Fra midten af 80'erne kan det anes, at computerteknikken er taget i brug, men der skrives dog fortsat med skrivemaskinskrift. Fra 1991 forfines kvaliteten yderligere, idet anvendelsen af skrifttyper afslører brug af de grafiske programmer som computerne nu indeholder, samt at de der forestår bladet i høj grad har talent for at udnytte disse muligheder. Denne udvikling er fortsat og bladet fremstår som et virkeligt kvalitetsprodukt trykt på glittet papir.

Hvad har idrætsforeningen så betydet for Øster Alling og omegn?

I 1975 havde foreningen følgende afdelinger: gymnastik, bordtennis, håndbold, fodbold og atletik.

Folkedanserne gav opvisning til glæde for et stort publikum.

Sommerfest 1983

Sommerfest 1955
Første sommerfest blev en succes både økonomisk og publikums-mæssigt.
Brutto-omsætningen lå på godt 10.000 kr.,
og regnskabet viste et netto-overskud på godt
11.000 kr. Især den store opbakning fra spon-
sorør og lokalbefolkningen kan foreningen
takke for det fine resultat.

Næst i en halv time fortæller:
Julius bemærkede det fine sommervej, som
var så lækker og frodig. Der var til at bage
med pladser. Alene omkring lagde omkring 400
mennesker vejene af stidom.
Det noget nyt strakte fastlignelserne sig
over fire dage. De startede allerede om tors-
dagen - søndagsskolen - og de indledende
kampe i både- og vatterturneringen i fodbold.
Søndag blev 2-1 vandt i en spændende finale
over Elanilundev.

De to sydlige konferencer i København og
Kiel havde syntes ven i afholdt ved den byer
blav vandet af by, fandt under den af
vater til den franske delstat.

Fodboldafdeling, gymnastikafdeling og håndboldafdeling er de eneste der har været gennemgående i de 25 år. For at illustrere spændvidden i idrætsforeningens virke har der i perioden været følgende afdelinger/aktiviteter: *ridning, folkedans, dilettant/revy, Tour de Allingå, karneval, Ø-baller, banko, fredagsudvalget, fritidsklub, musik i græsset, internationalt udvalg, stiprojekt ved åen, klubhusudvalg, telt- og hoppeborgudlejning.*

I dag har idrætsforeningen følgende afdelinger: *Fodbold, badminton, tennis og gymnastik.* Håndboldafdeling er sluttet sammen med Auning Idrætsforenings håndboldafdeling og Øster Alling Idrætsforening betaler et fast årligt beløb til driften af denne afdeling.

Ved systematisk gennemlæsning af alle ØAI bladene fra 1975-2000 er det min oplevelse at i perioden 1983-2000 havde idrætsforeningens virke stor betydning for udviklingen af byen. I 1975 blev spørgsmålet om bedre klubhusfaciliteter bragt på bane. Dette betød i første omgang at byrådet bevilgede penge til varmvandbrusere i klubhuset. Men ønsket om endnu bedre klubhusfaciliteter modnedes således at man i 1980 med velvillig støtte fra kommunen og en enorm frivillig indsats fik bygget et nyt klubhus. Allerede i 1990 snakkede man om at det skulle udvides.

Endnu engang søgte man kommunen om støtte til en udvidelse på 40 kvm. Men fik afslag. I 1994 var man, i samarbejde med kommunen, langt med planerne, om en udvidelse, således at der kunne etableres en børnehave der, så man fik udnyttet klubhuset bedre, også i dagtimerne. Grundet kommunens økonomiske problemer, blev projektet udskudt. Imidlertid groede tanken om at bygge en selvstændig børnehave i Øster Alling og i 1997 indviedes Bette-bo. Man havde dog fortsat ønske om udvidelse af klubhuset og i 2002 fik man kommunens godkendelse til en udvidelse, som skulle rumme juniorklubben Fristedet, der lejede sig ind, i dag-

til at uddybe. For det andet punkt gælder, at aktiviteter i en idrætsforening er dyre. En del finansieres over medlemmernes kontingent. En del finansieres ved de fester, vi afholder. De flinke mennesker der har tegnet annoncer i dette blad, er altså nu også med til at yde tilskud til idrætsforeningens aktiviteter. Vi kan kun opfordre vores læsere til at støtte disse annoncer ved at handle der.

Bladet husstandsomdeles af postvæsenet til ca. 350 husstande i dette område:

LOKAL BRUGSEN

Ø. Alling 49 20 21	V. Alling 49 20 24	Fausing 48 12 12
-----------------------	-----------------------	---------------------

— husk
CIRKEL
KAFFE
fra den
lokale brugs

timerne. Tanken om en udvidelse af idrætspladsen blev første gang fremført i begyndelsen af 80'erne af idrætsforeningen. I 1987 blev udvidelsen gennemført af kommunen. I 1990 ansøgte foreningen om tilskud til anlæg af tennissbane. Dette fik man afslag på. Men ønsket var så stærkt at foreningen selv finansierede anlæg af tennibanen 1994. Allerede før 1975 var der venskabsforbindelse med Øyer idrettslag i Norge, med gensidige besøg hos hinanden af især unge mennesker. Folkedanserafdelingen fra 1978 til 1993 intensiverede det internationale samarbejde med finner, polakker, afrikanere, russere, hollændere og amerikanere. Udveksling skete dog kun med polakkerne. I 1981 var folkedanserne fra Øster Alling på en uforglemmelig tur til det sydøstlige Polen med genvisitter derfra i de følgende år. Alle disse kontakter var blevet etableret gennem DGI.

Af yderligere aktiviteter i disse år kan nævnes Tour de Allingå sejladsen i årene 1983-93, en aktivitet der vakte interesse langt udover områdets grænser. Der er planer om at genoptage Tour de Allingå sejladsen. Det forhold at der åbnedes op for at man kunne sejle på Allingåen var måske indirekte årsag til at Turistforeningen i slutningen af 80'erne etablerede kanosejlads på Allingåen, idet man søgte Friluftsrådet og fik bevilget penge til indkøb af 6 kanoer. Fredagsklub i forsamlingshuset. Ø-baller samme sted. Bankospil. Karneval. Dilettant og revy. En aktivitet der førtes videre af Øster Alling Dramatiske selskab, men har ligget "underdrejet" nogle år. Stuprojekt langs åen. Der ansøgte og blev bevilget penge fra Tuborgs grønne fond til etablering af en trampesti langs Allingåen. Desværre kunne projektet ikke gennemføres grundet modstand fra en lods ejer. Men nu har Øster Alling forsamlingshus/borgerforening planer om etablering af anløbsbro og sti langs åen. Man fik bevilget 19.000 kr. fra Sønderhald kommune til formålet.

I begyndelsen af 90'erne arrangeredes musikfestival på idrætspladsen, "Musik i græsset". Fra en spæd begyndelse udviklede det sig til et egnsdækkende arrangement, der tiltrak mange mennesker. Efter nogle år døde arrangementet hen, men er nu opstået under navnet Rock i parken i Auning bypark. Sommerfester har været en fast aktivitet i alle årene. I begyndelsen var der optog gennem byen med smukt pyntede vogne og musikkorps i spidsen. Dette ophørte i midten af 80'erne, men sommerfesterne består. I begyndelsen af 90'erne investerede idrætsforeningen i et partytelt i flere sektioner og en hoppeborg. Udover til eget brug

udlejes disse også og giver en god, nogenlunde, fast indtægt til idrætsforeningen. Fra 1991 kan andre benytte bladets spalter, idet Øster Alling Borgerforening, Sparekassen for Øster- og Vester Alling og spejderne har artikler i bladet.

Ved gennemlæsningen af de mange blade, falder det i øjnene at uden ildsjæle fungerer og udvikler en forening sig ikke. Øster Alling Idrætsforening har været begunstiget af mange ildsjæle, som har sat ting i gang. Nogle har været forblivende, andre er ophørt efter kortere eller længere tid. Dette kan man alt efter temperament begræde, men "den tid der er gået godt kommer ikke skidt igen" som man siger.

Men det må nok konstateres at vi nu lever i en tid, hvor der er så mange tilbud til folk, som lægger beslag på deres tid, at der ikke er meget tid tilovers til at iværksætte nye aktiviteter – eller tager jeg fejl??? Dog skal det bemærkes at der på det seneste, med succes, er startet selskabsdans i forsamlingshuset hver fredag med instruktør fra Randers. Ligeledes lægger klubhuset rum til en seniorklub, der mødes hver anden onsdag om formiddagen. Endelig er der fremskredne planer om etablering af en petanquebane på idrætspladsen.

ØAI NYT
ØSTER ALLING IDRÆTSFORENING
NR. 1
11. ÅRGANG
MAY 1991

SOMMERFESTEN '91
d. 17.-18.-20. maj
Se side 8-17

SPAREKASSEN
Øster og Vester Alling
TEL. 86 49 21 66
MANDAG kl. 15-17 og TORSDAG kl. 18.30-19.30

ØAI NYT
ØSTER ALLING IDRÆTSFORENING
NR. 2
18. ÅRGANG
MARTS 1993

Årets
teateroplevelse...

**ØSTER AALAND
ØSTER ALLING**

En fantastisk rejse mellem før og nu...

Fredag d. 26. marts
Lørdag d. 27. marts

SPAREKASSEN
Øster og Vester Alling
TEL. 86 49 21 66
MANDAG kl. 15-17 og TORSDAG kl. 18.30-19.30

Volk Mølle bakker

AF POUL ERIK SØRENSEN

Når man kører fra den tidligere Volk Mølle station mod Assentoft, har man, på venstre side, et mægtigt bakkedrag, som er dannet under istiden. Fra toppen af bakkerne er der en flot udsigt over Randers fjord, og ind over Randers by. Det er en stor oplevelse at se skibene, som på vej til havnen i Randers, pløjer sig vej gennem engene.

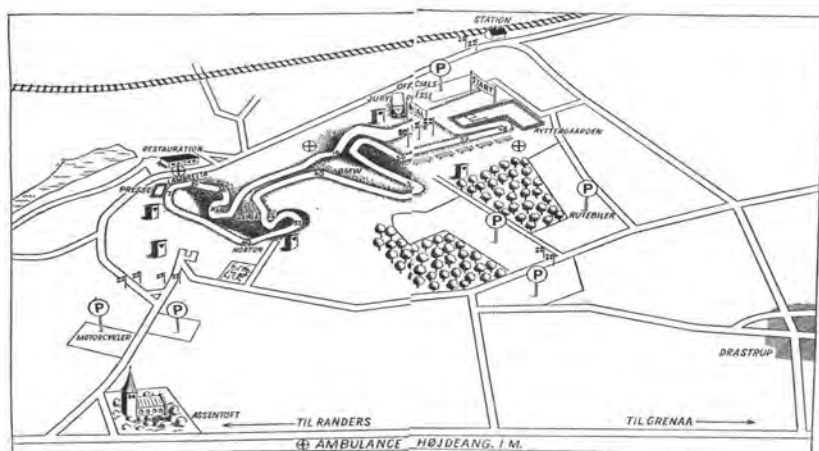
Bakkerne har gennem godt 30 år givet plads for mange aktiviteter for motorcykel-interesserede. Mange mennesker har overværet træninger og konkurrencer indenfor disciplinerne bakk løb, motocross, hastighedstrial og bedømt trial, og mange af Randers Motor Sports medlemmer og hjælpere har tilbragt utallige timer med anlæggelse og vedligeholdelse af baneanlæggene.

Randers Motor Sport

Randers Motor Sport blev igangsat på en stiftende generalforsamling, den 31. marts 1937. Halvårligt kontingent: kr. 5,00. Umiddelbart efter stiftelsen var der ca. 100 medlemmer. Allerede i april måned arrangerede den nystartede klub et hastighedstrial.

Første RMS-arrangement i Volk Mølle var et bakk løb den 23. juli 1937. De to RMS-bestyrelsesmedlemmer Anker Bach Sørensen og Viggo Thomadsen kørte på samme tid, og måtte således dele førstepladsen.

Den 12. september 1937 arrangerede RMS et stort baneløb på markerne ved Katholm Gods, syd for Grenaa. Grenaa-Hundested færgen sejlede to ekstraturer, og DSB indsatte ekstra tog. 20.000 tilskuere overværede de

Volk Mølle-banen i 1955

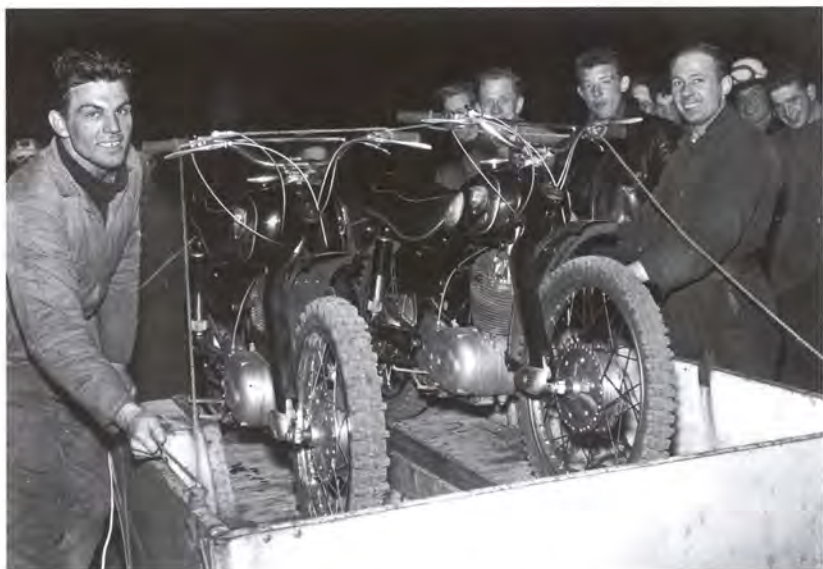
spændende konkurrencer, hvortil der var anmeldt ikke færre end 50 ryttere. RMS-kørerne Christian Maagaard og Anker Bach Sørensen vandt deres klasser. Det skal bemærkes, at Christian Maagaards vinderpokal i dag er i RMS's besiddelse.

Bakkeløbene fortsatte, indtil 2. verdenskrig satte en stopper for alle motorsportsaktiviteter. I 1946 blev bakkeløbene i Volk Mølle genoptaget, og i 1947 overværede 20.000 tilskuere stævnet, som havde fast afviklingsdato = Store Bededag. Gennem årene har specialisering medført, at bilsporten dannede Randers Auto Sport, og at speedwaysporten dannede Kronjyllands Speedway Club. Randers Motor Sport har hjulpet disse klubber godt i gang, idet bilklubben fik strandgrunden i Rygaarde, og speedway-klubben fik speedway-anlægget i Fladbro.

Bakkeløb

I ca. 20 år var bakkeløbene en meget populær sportsgren. Konkurrencerne, med enkelt start, blev afviklet på en ca. 300 m lang strækning, som sædvanligvis havde en stejl stigning i slutningen. Alle deltagere gennemkørte banen 3-4 gange, og hurtigste tid gav vinderen.

Klasseinddelingen rettede sig efter deltagernes dygtighed, og efter maskinernes motorstørrelser. Der var klasser for såvel solo, som sidevogne. Dygtige Randerskørere var Anker Bach Sørensen, Viggo Thomadsen, Robert Nellemann, Peter Staal Jensen, Niels Blumensaadt og Leonard Bachmand Skovsen.

Klar til afgang. Niels Christensen tv. og Harry "Motor" Kristensen th.

I bakk løbsperioden anvendte kørerne ombyggede gademotorcykler. Ofte ankom de enkelte kørere til banen på den motorcykel, som skulle anvendes til konkurrencen. Lygter, en del af bagskærmen plus bagsædet blev afmonteret, pladerne til kørerens startnummer placeret, og så var maskinen klar til race. Når racet var forbi, blev maskinen ført tilbage til gadestandard. Hvis mange deltagere fra samme klub skulle deltage på en udenbys bane, fandt kørerne ofte en lastbil, som kunne rumme alle deltagere og deres maskiner. Så kunne alle hygge sig undervejs, mens de forsøgte at holde varmen.

I 1949 blev der, i Volk Mølle, afholdt historiens eneste danmarksmesterskab i bakk løb, og her vandt Peter Staal Jensen, Randers, i klassen 350 cc Special (brændstof = metanol).

Jeg har tidligere nævnt, at der til bakk løbene blev anvendt ombyggede gademotorcykler. Dog husker jeg, at Poul Kalør, Odense, til DM-stævnet stillede op med en AJS 7R, som fra fabrikken var fremstillet til løb på asfaltbaner. Han vandt 350 cc klassen. I klassen 500 cc Special, deltog enkelte kørere med speedwaymaskiner. En af deltagerne i denne klasse

kørte med så høj hastighed, at han, ved passage af mål, sprang over målsnoren.

Efter bakk løbets afslutning var der fælles kaffebord, med tilhørende præmieuddeling på Volk Mølle Kro.

Sidevogne var en populær del af datidens bakk løb. Den danske Nimbus klarede sig fint, hvilket ikke mindst skyldtes den hos Nimbus-fabrikken ansatte Josef Koch, København.

Motocross

I begyndelsen af 50'erne udkonkurrerede en ny løbsform, der kom fra England, bakk løbene. Motocross, med samlet start af flere ryttere, var langt mere spændende for såvel køreere som tilskuere.

Den 20. april 1951, Store Bededag, arrangerede Randers Motor Sport, i Volk Mølle, sit første motocross, på en 750 m lang bane, som på sit smal-
leste sted var 2,5 m bred. Banen var anlagt på bakk løbenes tidligere til-
skuerpladser, grænsende op til Essenbækgaardens have. Efter langsiden
gik banen op over bakken, gennem grusgraven, og retur gennem bun-
den af dalen, ned mod ryttergården ved Volk Mølle Kro.

Der deltog 6 køreere pr. heat, og heatene bestod af 5 omgange.

Dagens store samtaleemne, og samtidigt dagens uheldige helt, var ran-
derskøreeren Niels Blumensaadt, som var seniorklassens eneste lokale
deltager. Niels var meget kendt som Ridder Rap, eller, helt enkelt, "Rap-
pen". Det skal nævnes, at "Ridder Rap" var en meget kendt tegneserie
fra avisen Jyllandsposten.

I første indledende heat kunne Niels Blumensaadt ikke starte sin maskine,
men var så heldig, at en anden kører lånte ham sin maskine.

Da Niels ankom til startstregen, havde heatets øvrige deltagere allerede
tilbagelagt flere hundrede meter. Til publikums store begejstring jagtede
"Rappen" feltet, og da han manglede én omgang, var han avanceret til
andenpladsen. Det blev for meget for motoren, som mistede pusten, og
"Rappen" udgik.

Finalen i seniorklassen blev vundet af Arne Svendsen, Silkeborg, som, i
opløbet, slog den meget kendte Knud Nielsen, Aarhus. Juniorklassens
vinder blev Erik Jacobsen, Randers, medens Niels og Ove Floor havde
maskinproblemer. I sidevognsklassen deltog RMS-køreerne Leonard Bach-
mand Skovsen, DKW, og Sølvsten Madsen, Zündapp.

Stævnet blev overværet af ca. 10.000 tilskuere, som kunne tage særtoget
fra Randers til Volk Mølle, eller ekstra busser, som startede ved Hellig-
aandshuset i Randers.

Harry "Motor" Kristensen fra et stævne i 1956.

En meget betydende forskel mellem bakkeløb og motocross var ukendt for publikum. Ved motocross var det langt vanskeligere at finde de samlede resultater for de deltagende kørere, idet mange kørere, i de lange heats, blev kørt adskillige omgange bagud.

Omgangstælling, med tilhørende resultatberegning, krævede mindst 6 personers koncentreret arbejde, hele dagen. Derfor magtede mange af klubberne ikke at gennemføre de helt store arrangementer, som derfor koncentreredes på få baner i landet. Køretiden pr. heat svingede fra 5-6 minutter til 75 minutter. Banelængden varierede meget. I begyndelsen var banerne 700-1200 m lange, men ved Motocross des Nations i 1955, var længden på Volk Mølle-banen 2500 m.

Lange baner krævede mange officials i sving og på bakketoppe, og sammen med kravet om flere parkeringspladser, og flere adgangsveje for publikum, stilledes hidtil uhørte krav til arrangørerne, med hensyn antallet af officials og hjælpere.

Enkelte gange har der deltaget en motocross sidevognsklasse i Volk Mølle. Kørsel med sidevogne var meget vanskeligt, på den sandede og bakkerige bane.

Hastighedstrial

I begyndelsen af 1960'erne blev DM i hastighedstrial afviklet på, og ved, Volk Møllebanen. Én af de vanskeligste sektioner førte deltagerne ned ad Thorbakken, fulgt af et skarpt højresving for foden af bakken. En anden sektion bød på kørsel i sivene ved fjorden, nord for Volk Mølle station.

Bedømt trial

Ét af de første bedømt trial-arrangementer i Danmark blev afviklet på bakkerne i Volk Mølle, ca. 1963. Jeg var selv bedømmer på én af sektionerne. Jeg husker, at Palle Høst Andersen, som i 1961 havde vundet det danske motocross-mesterskab på Volk Mølle-banen, deltog i arrangementet.

Demonstration af Danmarks første midget-racer

Robert Nellemann havde fremstillet en 500 cc midget-racer, som blev forevist publikum ved Volk Mølle stævnet, Store Bededag 1947. Nellemann gennemkørte bakkeløbsstrækningen med sin hjemmebyggede racer. På den afsluttende bakke faldt motorens afskærmning af, men bilen klarede turen.

Hvem organiserede stævnerne?

Stævneledelsen ved Volk Mølle-arrangementerne bestod i en lang årrække af:

Peter Søby	Automobil-, motorcykel- og traktor-forhandler.
Viggo Thomadsen	Adler-, Norton-, Royal Enfield-, Triumph- og Victoria-forhandler.
Anker Bach Sørensen	DKW- og Mercedes-forhandler.
Christian Wenderby	Kørerlærer, salgschef og mangeårig topleder i motorsporten.
Knud Christensen	Knud-fiskemand. Mangeårig kasserer i RMS.
Svend Rasmussen	Taxa-Svend. Mangeårigt RMS-bestyrelsesmedlem.
Henry Krogsøe	Mangeårig formand og forretningsfører i RMS.
Verner Bach	Mangeårigt RMS-bestyrelsesmedlem.
Sølvsten Madsen	Mangeårigt RMS-bestyrelsesmedlem.
Harry Kristensen	Motorcykelforh. og mangeårigt RMS-bestyrelsesmedl.

Speakere

For at holde det talstærke publikum oplyst om, hvad der foregik på banen, var det nødvendigt, at arrangøren havde én, eller flere, dygtige speakere.

I forbindelse med Moto Cross des Nations i 1955, blev der bygget to tårne til speakerne, som således fik et godt udsyn over store dele af banen.

I mange år rådede RMS over to af landets bedste speakere, Christian Wenderby og Mogens Kamphøener. Begge havde gode mikrofonstemmer, et virkeligt godt kendskab til sporten og dens udøvere, og så var de rolige mennesker, som nok kunne blive grebet af den øjeblikkelige spænding, men som også kunne bevare roen således, at publikum altid kunne høre, og forstå, hvad de fortalte.

Officials/hjælpere

I ugerne forud for årets første stævne arbejdede mange medlemmer på banen hver aften, og hver weekend, hvis vi da ikke skulle til motorløb i andre byer, eller ud at køre bilorienteringsløb, som i 1960'erne samlede 60-150 deltagende biler ved hvert arrangement.

Motorbanens spor skulle måske ændres, de to hegn mellem kørerne på banen og publikum skulle strammes op, billetsalgssteder og toiletter skulle etableres. Jeg begyndte selv som medhjælper på banen i foråret 1961, og ved mit første stævne var jeg placeret som svingdommer i slugten før Thorbakken, uden selskab hele dagen. I 1967 var jeg avanceret til topposten for svingdommere, nemlig på Norton-knasten, som var navnet på bakken for enden af langsiden. I 1968-1969 var jeg starter ved stævnerne.

Den engelske topkører Jeffery Smith ved Moto-Cross de Nations i Volk Mølle, 1955

Billetsalg

RMS havde en trofast skare af piger, som var medlemmer, eller hvis mænd/kærester var medlemmer/officials/hjælpere. Pigerne solgte billetter og programmer til publikum. Billetsalget skulle være klar fra morgenstunden, idet de "rigtige" motorcykelfans ankom tidligt, mens den store tilstrømning af publikum normalt fandt sted i de sidste par timer før første start.

I flere år solgte Inge Bach billetter ved den gamle kirkegaard. Da første start gik til ét af VM-arrangementerne, stormede det ventende publikum billethuset. Billethuset blev væltet over ende, og Inge lå i huset med penge og billetter strøet overalt. Adskillige af pigerne solgte billetter i en lang årrække.

"Bondemillionæren"

I de store motorsportsår ejede autoophugger Johannes Pedersen såvel Essenbækgaard, som Volk Mølle Kro. Hvordan jorden var fordelt mellem de to matrikler betød ikke noget for arrangementernes afholdelse, idet Randers Motor Sport kun havde én lodsejer at forhandle med.

Salget på banen gik gennem Volk Mølle Kro, og jeg har gennem årene mødt mange beboere fra egnen, som har tjent en ekstra skilling som sælgere af is, og andre fornødenheder, til publikum.

Sælgerne, som gik rundt på tilskuerpladserne med en stor kasse på maven, var ikke de eneste, som tjente en skilling ved RMS-arrangementerne. Mange husejere i Assentoft reklamerede på papskilte, at det talstærke cyklende, eller motorcyklende, publikum, mod en mindre betaling, her kunne parkere de to-, eller tre-hjulede, mens arrangementet stod på.

Navnet i denne overskrift stammer fra en svensk avis, som bragte en omtale af ejeren af arealerne, som blev anvendt til anlæggelse af motocrossbanen.

Henry Krogsøe på besøg hos præsten i Assentoft

I rimelig tid før et stævne besøgte RMS's forretningsfører, Henry Krogsøe, præsten i Assentoft, for at de sammen kunne aftale, hvorledes de to tætliggende arrangementer kunne arrangeres, uden at genere hinanden. Problemet var, at støjen fra banen kunne høres meget tydeligt i kirken. Aftaler blev truffet således, at formiddagens træning på banen blev afbrudt under gudstjenesten. Ved afskeden ønskede præsten og Krogsøe hinanden et godt arrangement.

Tilskuer-antal

1937	Ca. 20.000	Katholm-løbet.
1946	Ca. 15.000	Store Bededags bakkeløb i Volk Mølle.
1946	Ca. 17.000	Sommerens bakkeløb i Volk Mølle.
1947	Ca. 20.000	Store Bededags bakkeløb i Volk Mølle.
1951	Ca. 10.000	Store Bededags motocross i Volk Mølle.
1955	Ca. 40.000	Moto Cross des Nations. 24 VM-kørere.
1956	?	Motocross Europamesterskabsfinale i Volk Mølle.
1958	Ca. 9.000	Internationalt Store Bededags motocross i Volk Mølle.
1961	Ca. 12.000	Dansk motocross mesterskab i Volk Mølle.
1963	Ca. 12.000	Verdensmesterskab i Volk Mølle.
1965	Ca. 20.000	Verdensmesterskab. 28 VM-kørere i Volk Mølle.
1966	Ca. 20.000	Verdensmesterskab i Volk Mølle. 28 VM-kørere.
1967	?	Verdensmesterskab i Volk Mølle.

Moto Cross des Nations, 1955. Svenskerne viste afgjort den bedste holdkørsel, og her følger Bill Nelsson (5) efter Sten Lundin (7). Således kørte de svenske ryttere i tæt formation det meste af løbet.

Motorcyklerne

1937 Gademotorcykler

1949 DM i bakk løb. AJS R7, kørt af Poul Kalør, Odense.

Peter Staal dansk mester i klassen 350 cc Special (metanol).

Speedwaymaskiner deltog i klassen 500 cc Special (metanol).

1951 Motocross. De fleste Randerskørere anvender ombyggede gade-cykler. AJS, BSA, Matchless, Norton og Royal Enfield fremstiller nu maskiner, som fra fabrikkerne er fremstillede til konkurrencekørsel på asfaltmotocross- og rundbaner.

1955 Moto Cross des Nations. Her deltog mange fabrikskørere med top-grej. AJS, BSA Gold Star, FN, Matchless, Norton, Sarolea og Triumph.

1964 BSA Victor, CZ, ESO, Greeves, Hedlund, Husqvarna, Lindström, Lito og Matchless.

Træningsmaskine i RMS

En 350 cc Royal Enfield Bullet blev købt, og lejet ud ved træningsarrangementerne. Ved et Sgt. Hans-arrangement på speedwaybanen i Fladbro blev Mogens Kjær Hansen klædt ud som heks, og via et springbrædt hoppede Mogens i Nørre Å på træningsmaskinen. Det var dette års måde at ekspedere heksen til Bloksbjerg. Motoren eksisterer endnu, men har aldrig været adskilt, siden turen i åen.

Randerskørere, bakkeløb og motocross

Gunnar Andersen, *Ariel, Maico, Norton*. Niels Blumensaadt „Ridder Rap“, *AJS, BSA, NSU, Royal Enfield*. Niels T. A. Christensen, *BSA, NSU*. Niels Floor, *BSA*. Ove Floor, *Maico*. Knud Glinvad, *AJS, BSA*. Mogens Kjær Hansen, *AJS, BMW, Royal Enfield*. Erik Jacobsen, *BSA*. Peter Staal Jensen, *BSA*. Richard Jensen, "Jasers Køreskole", *AJS*. Harry Kristensen, Matchless, *NSU*. Robert Nellemann, *BSA*. Gert Nielsen, *Jawa, Maico, Triumph* H.C. Petersen, *AJS, BSA, Royal Enfield*. Poul H. Petersen, *Husqvarna, Triumph*. Torben Simonsen, *CZ*. Leonard Bachmand Skovsen, *DKW, Ariel*. Jens Bachmand Skovsen, *BSA, Greeves*. Jimmy Smed, *Bultaco*, Lindstrøm, Matchless, *Triumph*. Anker Bach Sørensen, *BMW, Royal Enfield*. Erik Thomadsen, *BMW, MZ, Triumph*. Viggo Thomadsen, *Norton, Royal Enfield, Stevens*. Børge Vad, *BSA, Bultaco, Husqvarna*.

Fremtrædende kørere fra andre klubber:

Carl Andersen, Aarhus, *AJS, Maico, UT*. Palle Høst Andersen, Næstved, *BSA, Triumph*. Christian Christensen, Aalborg, *AJS, Triumph*. Eivind Hansen, Odense, *AJS, BSA, Jawa, Matchless, NSU*. Josef Koch, København, *Nimbus*. Jacob Lynegaard, Køge, *Triumph*. Arne Nielsen, Midtjylland, *BSA, CZ, Husqvarna, Triumph*. Knud Nielsen, Aarhus, *AJS, Matchless, Norton*. Mogens Rasmussen, Næstved og Aalborg, Matchless. Thorvald Øbro, Odense og Aalborg, *Norton, Triumph*.

Motocross des Nations 1955

Volk Møllebanen blev godkendt ved et internationalt banesyn i efteråret 1954. Den svenske synsmand kaldte banen aldeles fortrinlig, en perle blandt motocrossbaner, selvom den var både vanskelig og anstrengende, og krævede meget af kørere og maskiner.

Et interskandinavisk prøveløb blev afholdt Store Bededag, den 6. maj 1955. Alt forløb, som det skulle, så bane og løbsorganisation var nu klar til det store arrangement, den 28. august.

*Volk Mølle-løbene
trak i tusindvis
af tilskuere til.
Fra ca. 1960.*

*Fra Moto Cross des
Nations i 1955.
Her er finnen K.
Kares kørt fast på den
stejle lyngbakke, så
baghjulet er sunket
i til navet. Du synes
måske ikke bakken
ser stejl ud, men
så vend bladet, så
KLG-flagstangen
i forgrunden og
flagstangen i
baggrunden kommer
til at stå lodret...*

Følgende nationer deltog i stævnet:

England:	Leslie Archer	Norton
	Jeffery Smith	BSA
	Brian Stonebridge	BSA
	Geoff H. Ward	AJS
Reserve:	D. G. Curtis	Matchless
Sverige:	Bill Nilsson	BSA
	Lars Gustafsson	BSA
	Sten Lundin	BSA
	Gunnar Johansson	BSA
Reserve:	Raimond Sigvardson	BSA
Belgien:	Victor Leloup	FN
	Rene Baeten	Matchless
	Nic. Jansen	Sarolea
	Jean Somja	FN
Holland:	H. Rietman	FN
	J. Clynk	BSA
	F. Baudoin	Matchless
	Albert Dirks	Matchless
Finland:	Matti Rein	Ariel
	Raimo Rein	BSA
	Atso Lehto	BSA
	Olof Helander	Triumph
Danmark:	Eivind Hansen	Matchless
	Arne Nielsen	Triumph
	Boris Rasbro	BSA
	Knud Lodahl	Ariel
Reserve:	Arne Svendsen	Triumph

Randerskøreren Niels Blumensaadt var udtaget til det danske hold, men på grund af en skade blev han erstattet med Boris Rasbro. Startfelt og ryttergård var placeret på området nord for den nuværende Rypevej i Assentoft. Banens areal androg ca. 50 tønder land, og de til rådighed værende parkeringspladser androg ca. 100 tønder land.

Sverige vandt nationskonkurrencen, som hidtil havde været domineret af England og Belgien. Jeffery Smith, England blev bedste individuelle kører, og grundlagde her den store popularitet, som fulgte ham de næste 10 år på Volk Mølle-banen. RMS-kassereren Knud Christensen kørte de indkomne penge, ca. 180.000 kr. til Randers, i bunden af sidevognen.

Fra Moto Cross des Nations i 1955. Billedet viser toppen af den berømte Thor-bakke. Den hurtigste af bakkerne ser på fotografiet meget let ud, men ved nedkørslen kunne der på grund af ujævnheder ikke blive tale om noget egentlig tilløb. Først de sidste par meter inden bunden var nået kunne maskinerne få gas. Her ses svenskeren Bill Nelsson længst til højre, medens Ejvind Hansen hver gang foretrak at køre den lidt længere vej i bakkens yderbane. Længere nede på bakken ses hollenderen Baudoin.

3-dages løbet 1956

Her deltog i alt 17 x 2 nordiske kører i et parløb for 250 cc maskiner. Hvert hold skulle gerne have en maskine kørende på banen hele tiden, men mulighederne for uheld og skader lurede i hvert sving. Således kørte et Maico-team den ene af dagene med kun 3 møtrikker til fastholdelse af de to maskiners baghjul, så der var travlhed, når maskinerne skulle afløse hinanden. Løbet strakte sig over i alt 13 timers køretid. 3 timer fredag, lørdag og søndag eftermiddag plus to timer fredag og lørdag aften. De to deltagende maskiner på et hold havde samme startnummer, men holdet havde kun én fornummerplade, som bestod af et overtræk, som hurtigt kunne skiftes fra den ene maskine til den anden.

Omgangstællingen skete ved, at man kun talte de maskiner, som havde nummer på den forreste nummerplade, når de passerede mål. Hvis en kører ikke kom forbi mål, når man regnede med, at han nu skulle passere, blev makkeren nødt til at køre banen rundt, indtil de fandt hinanden, og fornummerpladen så kunne monteres på den anvendelige maskine. De fleste af holdene deltog med datidens 250 cc maskiner, hvor de kendte mærker var NSU, BMW, CZ, Jawa, Maico, BSA, som alle var velkendte maskiner fra trafikken på vejene, samt 175 cc Husqvarna, som var meget lette, og letkørte, maskiner.

Et bemærkelsesværdigt Aalborgteam, Christian Christensen/Aage Langthjem kørte på 500 cc to-cylindrede Triumph maskiner, hvor stempel og plejstang plus tilhørende ventilmekanisme var fjernet på den ene cylinder. Krumtappen var så afbalanceret, så den passede til det tilbageværende stempel. Det skal nævnes, at disse "bastard-Triumph'er" blev placeret på andenpladsen i lørdagens konkurrencer, og de blev det bedst placerede hold i søndagens afsluttende del af stævnet.

Totalvinderne blev svenskerne Göran Jansson/Ingemar Østerberg, Maico, som i løbet af stævnet tilbagelagde i alt 210 omgange, svarende til 357 km på den 1700 m lange bane.

Nr. 2: Lennart Dahlen/Åke Kolberg, Sverige, Maico, 208 omgange

Nr. 3: Gudmand Petersen/Søren Dons, Danmark, Husqvarna, 207 omgange

Nr. 4: Niels Blumensaat/Eivind Hansen, Danmark, NSU, 206 omgange

Nr. 5: Berne Norinder/Lars Nymann, Sverige, Husqvarna, 206 omgange

Nr. 6: Niels Christensen/Harry Kristensen, Danmark, NSU, 205 omgange

Planer om asfalt-bane mellem Assentoft og Drastrup

Ca. 1963-1964 blev det diskuteret, om RMS skulle anlægge en asfalt-bane, i tilknytning til motocrossbanen i Volk Mølle. Et areal på vestsiden af Randers var også med i planerne.

Fremskaffelse af de nødvendige penge blev diskuteret, men anlæggelsen af Ring Djursland og Jyllandsringen kuldkastede alle planer. Assentoft skole plus beboelseskvarteret mellem Assentoft og Drastrup blev bygget på det areal, som i sin tid var udset til anlæggelse af asfaltbanen.

Storpolitik i Volk Mølle

I 1966 var Paul Friederichs, DDR, blandt deltagerne i VM-stævnet. Som Nato-nation havde Danmark ikke mulighed for at godkende eksistensen af DDR (Østtyskland). Derfor kunne RMS ikke flage med DDR's officielle

De to deltagende maskiner på et hold havde samme startnummer, men holdet havde kun én fornummerplade, som bestod af et overtræk, som hurtigt kunne skiftes fra den ene maskine til den anden.

flag. Alle andre deltagende nationers flag var på flagstængerne lørdag, og igen søndag morgen. DDR's jurymedlem protesterede mod forholdet, og det endte med, at alle nationsflag, med undtagelse af de danske, blev strøget af flagstængerne. 1966-sæsonens VM-stævner resulterede i, at Paul Friederichs, DDR, blev verdensmester.

Starterne

I begyndelsen blev et motocross startet, med deltagerne på række bag en kridtstreg. Deltagerne skulle så holde venstre hånd på hjelmen, indtil det grønne lys blev tændt, eller startflaget blev hævet. Dette endte selvfølgelig med, at deltagerne bøjede sig helt ned til styret således, at de hurtigt kunne få fat i koblingen, og komme af sted.

I 1965 oplevede vi, at svenskeren Rolf Tibblin plus en anden svensk kører generede starten så meget, at to RMS-officials forsøgte at holde Tibblins maskine bag startlinien. Tibblin sparkede efter de to officials, og til sidst

smed han maskinen, og løb efter dem. Ovennævnte hændelse medførte, at Danmarks første startbom blev fremstillet og monteret på Volk Møllebanen. Konstruktøren var smedemester Niels Pedersen, Haslund.

Startbommen var 24 m lang, og en tromlebremse, i hver ende af de 6 m lange sektioner, skulle sørge for, at de startivrige deltagere blev på startpladserne, indtil starten blev udløst. Da først startbommen kom over børnesygdømmene, var det forbi med tyvstarterne.

De internationale kørere

Følgende udenlandske topkørere har deltaget i motocross-stævnerne på Volk Møllebanen: Bill Nilsson, Sten Lundin, Lars Gustafsson, Gunnar Johansson, Raimond Sigvardson, Ove Lundell, Rolf Tibblin Christer Hammergreen og Jan-Eric Sålqvist, alle fra Sverige. Jeffery Smith, Leslie Archer, Brian Stonebridge, Geoff Ward, Dave Nicholl, Vic Eastwood, Andy Lee og D. G. Curtis, alle fra England. Auguste Mingels, Rene Baeten, Jean Somja, Nic. Jansen, Silvian Geboers, alle fra Belgien.

Alle disse kørere, hvoraf de fleste var fabrikskørere, deltog i konkurrencerne om europa- og verdensmesterskaberne, og mange har opnået fine placeringer ved disse mesterskaber.

Følgende danske kørere har deltaget i motocross-stævnerne på Volk Møllebanen, og alle har repræsenteret Danmark, som deltagere på diverse landshold: Palle Høst Andersen, Niels Blumensaadt, Knud Glinvad, Eivind Hansen, Harry Kristensen, Jacob Lynegaard, Knud Lodahl Mortensen, Arne Nielsen, Knud Nielsen, H.C. Pedersen, Mogens Pedersen, Poul H. Petersen, Mogens Rasmussen, Torben Simonsen, Jens Bachmand Skovsen, Jimmy Smed, Erik Thomadsen og Børge Vad.

RMS-motocrosskørerne

Følgende RMS-kørere opnåede flotte resultater i danske og udenlandske stævner, og mange af dem hjemførte danske og jyske mesterskaber til klubben: Gunnar Andersen, Niels Blumensaat, Eivind Bødker, Erling Christensen, N.T.A.Christensen, Knud Glinvad, Jens Hald, Mogens Kjær Hansen, Harry Kristensen, Gert Nielsen, H.C. Petersen, Poul H. Petersen, Jens Bachmand Skovsen, Jimmy Smed, Erik Thomadsen og Børge Vad.

Hvad blev de indtjente penge brugt til?

Ændringer, klargøring og vedligeholdelse af motocrossbanen. Anlæggelse, og indvielse af Randers Speedway i 1954. Det kostede mange penge at

anlægge speedway-banen fra begyndelsen, og store summer er gennem årene forsvundet ned i undergrunden i Fladbro. Køb af strandgrunden i Rygaarde i 1963.

Hvorfor stoppede arrangementerne i Volk Mølle?

Hovedårsagen har sikkert været, at kommunen solgte byggegrunde, som stødte direkte op til publikumspladserne ved parallelbanerne, mellem KLG-bakken og Thorbakken.

Jeg tror, at den dalende interesse for de store arrangementer også var medvirkende til RMS-bestyrelsens beslutning om at nedlægge Volk Mølle-banen. Sidste publikumstævne i 1968. Sidste træningstævne i 1969.

Sådan gik det senere!

I årene efter Volk Mølle-banens lukning manglede Randers Motor Sport et område til anlæggelse af en ny motocrossbane. Mange midlertidige baner blev oprettet. Længst levetid fik banen i Romalt, indtil den skulle indrettes som rekreativt område. Til sidst lykkedes det Randers Kommune at finde et passende areal ved Brusgaard, hvor der blev etableret en udmærket, tidssvarende bane. Med 42 deltagere arrangerede RMS i 1999 EM for 125 cc-maskiner på Brusgaardbanen.

Selvom det er mange år siden, at aktiviteterne stoppede i Volk Mølle, er nogle af datidens kørere endnu aktive. Torben Simonsen, Jens Bachmand Skovsen, Jimmy Smed og Børge Vad er stadig aktive motocrosskørere, og alle deltager på det danske landshold for Classic Cross.

På Brusgaardbanen arrangeres, den 26. august 2007, et stævne, som er tællende til såvel VM som EM. Det skal nævnes, at der, ved stævnet i august 2007, mellem VM-/EM-heatene, køres konkurrencer med de samme motocrossmaskiner, som blev anvendt på Volk Mølle-banen, da Randers Motor Sport sidst arrangerede VM-stævne i 1966.

Formandens beretning

AF MINNA CHRISTENSEN

Sidste års generalforsamling blev afholdt den 21. februar. Dengang var vi på virksomheden Crocus i Assentoft. Det var spændende både at se og høre om en sådan virksomhed. I år var vi i bestyrelsen enige om at holde generalforsamling her i Fausing, så vi kunne se renoveringen af forsamlingshuset.

Foreningen har ca. 185 medlemmer. Dette tal har i flere år været ret stabilt. Vi mister af og til et medlem, sjældent direkte udmeldelser, men ofte i forbindelse med dødsfald. Heldigvis får vi også nye medlemmer.

Foreningens arbejde med at indsamle og registrere arkivalier går planmæssigt. Der kommer hele tiden ting ind, som vi er glade for at kunne være med til at passe på. Sidst har vi f.eks. fået en del fra Sønderhald Kommune – billeder, scrapbøger m.m.

Der er åbent på arkivet hver mandag fra kl. 15 - 21, undtagen i december måned. Vi har besøg næsten hver mandag. På årsplan ligger besøgstallet på ca. 100. Desuden er der flere forespørgsler pr. telefon eller brev.

Der har været afholdt 6 bestyrelsesmøder i år. De har været jævnt fordelt over året. På det første møde den 6. marts konstituerede bestyrelsen sig. Således: Jeg er stadig formand, Viggo Karlsen er næstformand, Helga Sørensen er kasserer og Hanne Byriel sekretær. Jeg kan vist godt sige, at det vigtigste punkt på dagsordenen til de øvrige møder var flytningen af arkivet. Sidste år til generalforsamlingen sagde jeg, at bestyrelsen ville

arbejde for, at vort dækningsområde skulle være gamle Sønderhald Kommune. Således er det også blevet. Jeg sagde også, at en ønskeplacering ville være i et nyt bibliotek. Sådan blev det ikke. Det blev Elmelundsvej 11 i Øster Alling. Allerede i april var bestyrelsen første gang ovre og se på de to boliger. Derefter skulle vi give kommunen besked om, om vi kunne bruge dem, og hvad vi i øvrigt mente, der skulle laves der. Vi foreslog, at det ene badeværelse blev afmonteret og at der blev skabt adgang mellem de to lejligheder ved et "hul" i en væg.

Pr. 1. september flyttede de sidste lejere ud og håndværkerne gik i gang. Vi andre skulle så til at skabe os et overblik over selve flytningen. Hvordan fik vi alt godt og sikkert til Øster Alling? Hvordan skulle vi indrette os? Manglede vi noget inventar? osv.. Heldigvis var vi mange til at hjælpe hinanden, både bestyrelsesmedlemmer og andre frivillige. Hos kommunen måtte vi komme og se, om vi kunne bruge noget af det, som de ikke skulle bruge mere. Så inden jul havde vi tømt huset i Nørregade. Der er så bagefter et stort arbejde med at få alt på plads. Men det er gået godt, og den 24. marts havde vi officiel indvielse af arkivet og åbent hus. Der kom rigtig mange mennesker, så det var en fin dag.

Jeg vil også her bemærke, at vi hele vejen igennem har fået en fantastisk fin behandling af Sønderhald Kommune. Orla Lund har hidtil været kommunens repræsentant i bestyrelsen, men er nu afløst af Tom Bytoft, som er udpeget af Norddjurs kommune.

Vi har søgt Arne M. Christensens fond om midler til EDB, og har fået bevilget 5000 kr. Et lignende beløb er vi fået fra Øster- og Vester Alling Sparekasses Fond.

Der er gang i et godt samarbejde med arkiverne i Ny Randers og i Norddjurs kommuner. Vi arbejder på at lave et formaliseret samarbejde i begge kommuner. I den forbindelse håber vi på, at vi snarest får et møde med forvaltningerne med henblik på at få klarhed over, om der skal ske ændringer, der kan berøre vor økonomi.

Sammen med menighedsrådet i Auning var vi den 22. august i Auning Kirke og efterfølgende i Sognehuset. En rigtig god aften med mange fremmødte. I Pinsen tog ca. 30 til Berlin. En tur, deltagerne har rost meget.

Helga har fået den gode idé at indsamle historier fra folks hverdag. Hun for hjælp af Hanne Byriel til at få lavet materiale, som gerne skulle ud til medlemmerne sammen med Årsskriftet. Også Irene Hellvik fra Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup er i arbejdsgruppen. Af materialet vil det fremgå, hvordan opgaven kan gribes an. Så vi håber, at der er mange, der får lyst til at være med.

På kulturhuset i Randers er der en stor udstilling af postkort fra alle hjørner af Ny Randers. Der har vi naturligvis også bidraget.

Til sidst en tak for et godt samarbejde til bestyrelse, vagter og andre, der arbejder i arkivet og for foreningen.

Desuden en opfordring til jer alle:
Kom og besøg os
en mandag på
Elmelundsvej 11
i Øster Alling.

